

Izložba

Zaboravljeni velikan

U Zagrebu je otvorena izložba Miljenka Stančića, pomalo zaboravljenog slikarskog majstora druge polovice dvadesetog stoljeća

Stančić

30 GODINA POSLIJE

Njegove najbolje slike ljudi nisu htjeli. Ali mnogi su bili ljubomorni što je bio talentiran i istodobno uspio prodavati, kaže Irena Vrkljan, Stančićeva prijateljica

Piše Branko Kostelnik

Upravo ovih dana završava se proslava trideset godina punka, što se u cijelom svijetu obilježava nizom koncerata, izložbi i izdavanja knjiga. Kulminacija na ovim prostorima jest večerašnji koncert pionira punka na Balkanu, ljubljanskih Pankrta u zagrebačkoj Tvornici.

U isto vrijeme pak, u samom središtu Zagreba, u zagrebačkoj galeriji Forum izloženo je trinaest djela jednog od ponajboljih hrvatskih slikara druge polovice dvadesetog stoljeća Miljenka Stančića. Izložba je nazvana "Homage", a otvorena je na tridesetu godišnjicu majstorove prerane smrti. Kakve veze imaju, pitate se, punk i slikar Stančić? Ne samo da je u igri kulturna 1977. godina kada je punk krenuo preokrenuti glazbenu scenu. Te godine u američkom gradu Memphisu, država Tennessee, skončao je kraj rock'n'rolla Elvis Presley u 42. godini života, a u Zagrebu u 51. godini umire Miljenko Stančić.

Privilegirani junior

Ali, ima u toj priči nešto još važnije. Stančićev sin je, ako niste znali, nitko drugi do Ivan zvan od milja Piko, afimirani zagrebački bubnjar i glazbeni producent koji inficiran upravo tih godina punkom postaje aktivnim sudionikom potentne zagrebačke i ex yu novovalne scene. Kopajući po materijalima našao sam, između ostalog, podatak da je Stančić senior htio omogućiti djetinjstvo svom nasljedniku kakvo on nije imao: Stančić mu je i kupio prvi pravi komplet bubnjeva jer je sinov interes za glazbu bio izuzetno jak i ranoga je iskazao. No manje je poznato da je i Stančić junior završio Likovnu Akademiju tako da se ova obiteljska saga ispreletena glazbom, slikarstvom i međusobnim prožimanjima nekako završava poput vječnog kruga.

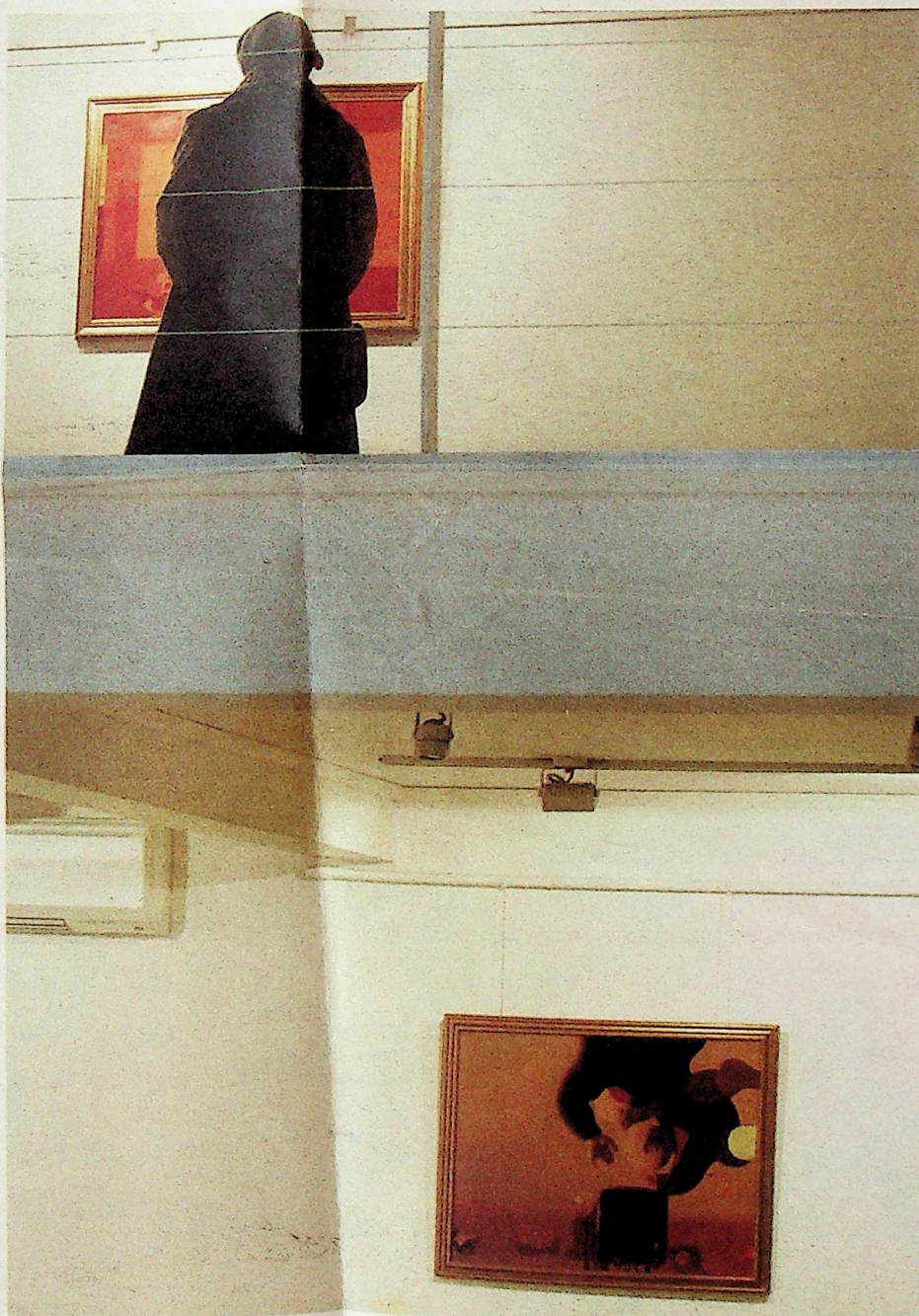
Na ovoj zagrebačkoj izložbi prikazano je trinaest ulja na

platnu što su vlašništvo Gradskog muzeja Varaždina, njegova rodnoga grada. Podsjetimo se, Stančić se značajnije afirmirao nakon izložbe u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt 1952. godine. I od tada, Gradski muzej Varaždin sustavno prikuplja njegova djela. Do danas je prikupljeno stotinjak djela od, čega su 32 u tehnici ulja na platnu, 41 grafika, 25 crteži i 2 pastela. No, sastavni dio zbirke su i prateća dokumentacija, video i filmski zapisi, pisma, katalozi izložbi i fotografije.

Veliko prijateljstvo

Stančićeve slike dolazile su u Varaždin posredstvom obitelji Pavlinić koja je kontinuirano upozoravala na značaj njegova velikog djela. U rodnom gradu on je nalazio motive zaskoro svoja djela pa tako i ona najzračnija nadrealistička ostvarenja, kao i najznačajnije autobiografske slikarske zapise. U okviru izložbe u "Forumu" u KIC-u će u ponedjeljak 17. 12. biti održana tribina na kojoj će sudjelovati Igor Zidić, Tonko Maroević i Milan Bešlić, a prikazat će se i dokumentarni film o Miljenku Stančiću iz produkcije tadašnjeg TV-a Zagreb redateljice Mire Wolf za koji je uz redateljicu scenarij napisala poznata zagrebačka književnica s višedesetljetnom adresom u Berlinu Irena Vrkljan koja je godinama bila ne samo veliki Stančićev poklonik već i istinski prijatelj.

Moje prijateljstvo s Miljenkom bilo mi je iznimno važno zato što ja kod kuće nisam znala za taj svijet umjetnosti. Kada sam ga upozнала, konačno sam imala privilegiju sjediti u njegovu ateljeu i mogla sam razgovarati o umjetnosti. On je imao sve te bitne knjige, kao i njegova supruge Melita koja je također bila slikarica. Mi smo činili trio, lijepo smo se družili. Često sam ga gledala kako slika i uvijek sam bila zadivljena kako to čini fantastično brzo. Primjerice sliku "Varaždinski čuk" naslikao je

••• Irena Vrkljan i slikar Miljenko Stančić u Zagrebu početkom 60-ih

još u dobi od 16 godina, i tu se već vidjela njegova strašna vještina - priča Irena Vrkljan. Kada je 1960. umro Irenin otac, Stančić joj je poslao prijateljsko pismo prepuno osjećaja i podrške.

Meni je to pismo mnogo značilo. Stančić je jako dobro znao mog oca. Služio je vojni rok u Beogradu, dalisu mu i atelje pa je mogao slikati i tamo ga je moj otac posjetio. Kada je išao u atelje, otac nije vidio niko veliko bijelo platno od 5 metara koje je Miljenko rasprostro po tepihu i jednostavno ga je prehodao - kaže Irena Vrkljan i nastavlja: - 1977. godine moj muž i ja došli smo iz Berlina i čuli da je teško bolestan pa smo ga odmah otišli posjetiti. Nisam ga prepoznala. Odjednom je bio

tanak, a znate da je Stančić inače bio golem čovjek. Ostao je samo njegov glas. Sjećam se da je upitao: 'Kako ti izgledam'. 'Dobro', rekla sam. 'Sto čovjek u takvim situacijama s najboljim prijateljima uopće može reći. Sjećam se da sam te večeri popila toliko alkohola kao nikad u životu, toliko sam bila šokirana, a inače nikada ne pijem. Imao je krasnog liječnika koji se doista lijepo brine o njemu, čak je napisao i jednu pjesmu poslije Miljenkove smrti - sjeća se Vrkljan.

Je li dovoljno cijenjen?

Brojni poštovatelji Stančićeva djela misle da on i dalje nije dovoljno cijenjen i vrednovan obzirom na kvalitetu i značenje u kontekstu povijesti hrvatskog

Životopis

- 1926. Miljenko Stančić rođen je 1. ožujka u Varaždinu.
- 1937. U Varaždinu upisuje realnu gimnaziju.
- 1945. U Zagrebu upisuje Akademiju likovnih umjetnosti koju će završiti 1949. godine.
- 1951. Ženi se slikaricom Melitom Abramović.
- 1952. Završio postdiplomski studij grafike kod prof. Tomislava Krizmana. Rodio mu se sin Ivan.
- 1952. U Zagrebu, u Muzeju za umjetnost i obrt, izlaže s Josipom Vaništom.
- 1956. U Zagrebu u Gradskoj galeriji suvremene umjetnosti priređuje samostalnu izložbu.
- 1959. Radi scenografiju za dramu Miroslava Krleža 'U agoniji', dobiva Nagradu grada Zagreba.
- 1961. Izabran je za docenta na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu.
- 1963. Izlazi dokumentarni TV film 'Likovi djece na slikama Miljenka Stančića', tekst: Irena Vrkljan, režija: Eduard Galić.
- 1964. U vlastitoj nakladi objavljuje knjigu svojih radova s predgovorom Miroslava Krleža. Dobiva Nagradu za slikarstvo na II. trijunalu likovnih umjetnosti.
- 1967. Samostalno izlaže u Bruxellesu, u Galerie 'Studio 65'.
- 1969. Samostalno izlaže u Parizu, u Galerie Lambert.
- 1970. Postaje redovni profesor na Akademiji likovnih umjetnosti.
- 1977. Dana 12. svibnja umro je u Zagrebu.

slikarstva. - Njegove najbolje i najkvalitetnije slike ljudi nisu htjeli. Uvijek mi je govorio: 'Moj radovi su u ateljeu na zidu, ali svi traže one druge'. Mnogi su bili ljubomorni što je bio talentiran, a istovremeno uspijeva i prodavati - tvrdi Irena Vrkljan.

Značaj i utjecaj Miljenka Stančića u korpusu domaće slikarske scene druge polovice prošlog stoljeća velik je i snažan. U to nema sumnje. Sve to potvrđuje i nova izložba na kojoj se s već solidnim vremenskim odmakom može uočiti snaga i dubina njegova izraza. Stančić je inspiraciju uvijek tražio duboko u vlastitom doživljaju sublimirajući u svoj izričaj autobiografsko i literarno, povijesno, ali i psihološko.